

กฎหมายเกี่ยวกับการขายของออนไลน์

นายชยพล ธานีวัฒน์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการประกอบอาชีพอิสระและเป็นเจ้าของกิจการของตนเองเป็นรูปแบบการทำอาชีพที่มีผู้คนสนใจเพิ่มขึ้นในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ ซึ่งมีหลายช่องทางในการดำเนินกิจการ เช่น website, Instagram, Facebook, line หรือผ่านช่องทางอื่น เนื่องด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น การสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ มีราคาถูกลง ทำให้เกิดความความสะดวกสบายในการทำธุรกรรมและดำเนินกิจการต่าง ๆ และประการสำคัญคือ มีการลงทุนต่ำแต่สามารถทำรายได้สูง

การประกอบธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์ หรือ ที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า การขายของออนไลน์ นั้น เริ่มแพร่หลายและมีผู้สนใจในการลงทุนเข้ามาดำเนินการในธุรกิจนี้เป็นจำนวนมากในช่วงไม่ถึงสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งในช่วงแรกของการทำธุรกิจประเภทนี้อาจจะมีข้อสงสัยและข้อติดขัดในเรื่องกฎหมายและระเบียบปฏิบัติพอสมควร เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย และกฎหมายที่มีอยู่ก็ยังไม่ทันสมัยพอที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีการแก้ไข ปรับปรุง และร่างกฎหมายเพิ่มเติม ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ เพื่อให้มีความทันสมัยสนับสนุน ควบคุม ดูแลให้ธุรกิจดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับธุรกิจที่มีผู้ประกอบการจำนวนมาก หากละเลยที่จะปฏิบัติตามกฎหมายไม่ว่าโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและผู้บริโภคได้

ดังนั้น บทความนี้จึงเสนอเนื้อหาและสาระสำคัญของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งนำเสนอกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการประกอบธุรกิจการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ให้แก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค และเป็นการส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจออนไลน์เหล่านี้ให้มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจรากฐานต่อไปในอนาคต

กฎหมายเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการหรือร้านค้าออนไลน์

ปัจจุบันการเป็นผู้ประกอบการหรือร้านค้าออนไลน์ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป เนื่องด้วยความทันสมัยของเทคโนโลยีและการสร้างโปรแกรมหรือ Application ที่ตอบสนองความต้องการการใช้งานของผู้ที่อยากจะเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในส่วนของกฎหมายก็ได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้เพื่อรองรับการทำธุรกิจประเภทนี้เช่นเดียวกัน เพื่อสร้างมาตรฐานให้มีความน่าเชื่อถือแก่ผู้ประกอบการและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคได้

๑. การจดทะเบียนการค้า

ผู้ประกอบการที่ทำการค้าขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะส่วนบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลมีหน้าที่ต้องไปจดทะเบียนต่อ สคบ. ตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕ จึงจะสามารถประกอบกิจการได้ เหตุที่กฎหมายต้องบังคับให้ต้องจดทะเบียนก็เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถตรวจสอบหรือติดตามผู้ประกอบการหรือบุคคลผู้ค้าขายได้ หากผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิจากการซื้อสินค้าหรือ

บริการ โดยผู้ทำการค้าขายสินค้าผ่านสื่อหรืออินเทอร์เน็ตต้องได้รับอนุญาตก่อนจึงจะทำการค้าขายได้ มิใช่ดำเนินการไปก่อนแล้วจึงไปจดทะเบียนภายหลัง โดยแยกบุคคลที่มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนเพื่อทำการค้าขายผ่านอินเทอร์เน็ตดังนี้

๑.๑ กรณีเจ้าของเว็บไซต์ที่จดทะเบียนเว็บไซต์ไว้เพื่อขายสินค้าของตนเองก็ดี หรือเป็นศูนย์กลางในการนำสินค้าของบุคคลอื่นมาขายผ่านหน้าเว็บไซต์ก็ดี มีหน้าที่โดยตรงในการต้องไปจดทะเบียนต่อ สคบ. ตัวอย่างเช่น บริษัท เอ จำกัด จดทะเบียนเว็บไซต์ ชื่อ www.I Love Shopping.com โดยทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำสินค้าของบุคคล จำนวน ๑๐๐ รายการ มาขายให้แก่บุคคลทั่วไป กรณีเช่นนี้ บริษัท เอ จำกัด มีหน้าที่ต้องไปจดทะเบียนต่อ สคบ. ก่อนจึงจะทำการค้าขายได้ ส่วนบุคคลที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต หรือผู้นำเข้า ที่เป็นเจ้าของสินค้าจำนวน ๑๐๐ รายการ นั้น หากเจ้าของเว็บไซต์ดังกล่าว ได้จดทะเบียนธุรกิจตลาดแบบตรงต่อ สคบ. แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไปจดทะเบียนต่อ สคบ. อีก ทั้งนี้ เจ้าของเว็บไซต์จะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับชนิดหรือประเภทของสินค้า ชื่อที่อยู่ของเจ้าของผลิตภัณฑ์ วิธีการซื้อขาย เงื่อนไขต่างๆ ให้นายทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงทราบด้วย หากมีปัญหาการผิดสัญญาที่ดี สินค้าไม่ได้มาตรฐานหรือไม่ปลอดภัยก็ดี สคบ. ย่อมสามารถตรวจสอบและติดตามผู้ต้องรับผิดชอบได้

๑.๒ กรณีบริษัท ห้างร้าน หรือบุคคลธรรมดา ที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้แทนจำหน่าย หรือผู้ขาย หากจดทะเบียนเว็บไซต์เพื่อค้าขายสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นของตนเองโดยไม่ผ่านเว็บไซต์ที่เป็นสื่อกลางดังที่กล่าวมาในข้อ ๒.๑.๑ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ต้องไปจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงต่อ สคบ. โดยตรงตัวอย่างเช่น บริษัท เอ จำกัด เป็นผู้ผลิตสินค้าเครื่องสำอางเพื่อจำหน่าย โดยมีการจำหน่ายผ่านสื่อต่างๆ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น บริษัท เอ จำกัด ต้องยื่นจดทะเบียนธุรกิจตลาดแบบตรง (ขายสินค้าผ่านสื่อ) ก่อน จึงจะทำการจำหน่ายสินค้าผ่านสื่อดังกล่าวได้

๑.๓ ธุรกิจตลาดแบบตรง ที่มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนต่อ สคบ. ตามพระราชบัญญัติขายตรง และตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕ นั้น หมายถึง บุคคลที่ทำการค้าขายสินค้าผ่านสื่ออื่นๆ ด้วย เช่น สื่อโทรศัพท์ โทรสาร หรือเครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอื่นๆ

ตัวอย่างเช่น (๑) บริษัท บี จำกัด เปิดสายด่วนหมายเลข ๙๙๙๙ เพื่อเป็นสื่อกลางหรือเป็นหน้าตัวแทนหน้าในการซื้อขายสินค้าไม่ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ของตนเองหรือผลิตภัณฑ์ของบุคคลอื่นให้แก่ผู้บริโภคกรณีเช่นนี้บริษัท บี จำกัด มีหน้าที่ต้องไปจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงต่อ สคบ. ด้วยเช่นกัน (๒) นางสาวสวย รุ่งงาม เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง รวมทั้งผลิตภัณฑ์เสริมอาหารหลายรายการ จัดให้มีการโฆษณาสินค้าดังกล่าวผ่านโทรศัพท์มือถือ โดยจัดให้มีการโทรศัพท์สั่งซื้อสินค้าผ่านรายการด้วย กรณีเช่นนี้ นางสาวสวยฯ มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนธุรกิจตลาดแบบตรงก่อนจึงจะทำการค้าขายสินค้าผ่านสื่อโทรศัพท์ได้

๒. บทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน

ผู้ใดประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง (ค้าขายสินค้าผ่านสื่อ) โดยไม่จดทะเบียนธุรกิจตลาดแบบตรง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับรายวันอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ (มาตรา ๔๗ แห่ง พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕)

๓. ธุรกิจที่ไม่อยู่ในข่ายต้องจดทะเบียน

บริษัท ห้างร้าน หรือบุคคลธรรมดา ที่เป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้แทนจำหน่าย หรือผู้ขาย ที่ทำการโฆษณาสินค้าผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตด้วย นั้น หากประสงค์เพียงโฆษณาสินค้าหรือบริการผ่านสื่อเพียงอย่างเดียว โดยมีได้ประสงค์หรือมุ่งที่จะทำการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านสื่อด้วย แล้ว ไม่มีหน้าที่ต้องไปจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงต่อ สคบ.แต่อย่างใด ธุรกิจประเภทนี้มุ่งที่จะทำการตลาดในลักษณะค้าปลีกหรือค้าส่งเท่านั้น แต่การโฆษณาสินค้าหรือบริการก็เพื่อให้บริโภคู้จักมักคุ้นกับชื่อทางการค้าหรือเครื่องหมายการค้า หรือตัวสินค้าเท่านั้น และหากผู้บริโภคต้องการจะซื้อสินค้าก็สามารถไปเลือกซื้อได้ที่ร้านจำหน่ายทั่วไป โดยผู้บริโภคสามารถเห็นตัวสินค้า เห็นฉลากสินค้า เห็นรายละเอียดต่างๆ ที่ตัวผลิตภัณฑ์นั้นโดยตรง ซึ่งต่างจากการสั่งซื้อสินค้าผ่านสื่อที่ผู้บริโภคไม่มีโอกาสได้เห็นตัวสินค้าก่อนที่จะทำการซื้อขาย

๔. ข้อสังเกต

ผู้ประกอบการธุรกิจที่ทำการค้าขายสินค้าผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต นั้น นอกจากมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงต่อ สคบ.ตาม พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.๒๕๔๕ แล้ว ยังมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๔๔ ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าด้วย เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบการมีตัวตนของผู้ประกอบการได้ มีตัวตนจริงหรือไม่ อยู่ที่ไหน ทำธุรกิจอะไรบ้าง (ต้องจดทะเบียนทั้งต่อ สคบ. และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า)

กฎหมายเกี่ยวกับตัวสินค้า

สินค้าบางประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับยาและสารเคมีบางชนิด อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์บางชนิด สุรา ต้องได้รับอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนก่อนจึงสามารถ “ผลิต” “จำหน่าย” หรือ “นำเข้า” ได้ โดยการอนุญาตหรือขึ้นทะเบียนนั้นก็เป็นที่ไปตามกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการจึงควรศึกษาหรือตรวจสอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แน่ชัด

การแสดงรายละเอียดของสินค้า ผู้ประกอบการควรปฏิบัติดังนี้

(๑) ราคาของสินค้า: ต้องแสดงราคาเป็นตัวเลขอารบิกให้ชัดเจนและเปิดเผย หากต้องให้ลูกค้าสั่งซื้อความถามราคาจะผิดกฎหมาย รวมทั้งราคาที่ต้องตรงกับราคาที่จำหน่ายจริง

(๒) ค่าใช้จ่ายอื่น: เช่น ค่าขนส่ง ค่าบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องแสดงให้ชัดเจนและเปิดเผย

(๓) รายละเอียดสินค้า: แสดงรายละเอียดประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาด น้ำหนัก และรายละเอียดอื่นของสินค้าให้ชัดเจน โดยแสดงรายละเอียดเป็นภาษาไทยและอาจมีภาษาอื่นร่วมด้วยก็ได้

นอกจากนี้ในกรณีที่ทำผิดแล้วมีคนแจ้ง ผู้ค้าจะเจอค่าปรับสูงสุด ๑๐,๐๐๐ บาท

กฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณา

พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการโฆษณาไว้ว่า การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความ (รวมถึงภาพของสินค้า) ที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ซึ่งมีลักษณะดังนี้

(๑) ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

(๒) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม

(๓) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ

(๔) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน

(๕) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

ผู้ประกอบการควรตรวจสอบว่าสินค้าที่นำมาจำหน่ายเป็นสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ (สินค้าเถื่อน เช่น แผ่นวีดีทัศน์ภาพยนตร์และเพลงที่ทำซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาต) หรือละเมิดเครื่องหมายการค้า (สินค้าปลอมหรือสินค้าเลียนแบบ เช่น พวกกระเป๋าสตางค์เนมของปลอม น้ำหอมเกรด AAA เป็นต้น) หรือละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นหรือไม่ เนื่องจากหากผู้ประกอบการได้จำหน่ายสินค้าที่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาก็อาจมีโทษอาญาทั้งจำทั้งปรับ รวมทั้งก็ยังมีคามรับผิดชอบต่อเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

ดังนั้น ไม่ว่าจะประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้าออนไลน์หรือธุรกิจประเภทอื่น ผู้ประกอบการต้องศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจที่ต้องการทำให้ดี รวมทั้งอาจปรึกษาเจ้าหน้าที่รัฐและที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่ต้องประสบปัญหาภายหลัง เพราะการป้องกันปัญหาคือการแก้ไขปัญหาลงมือ

การโฆษณาขายสินค้าที่ผิดกฎหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาขายสินค้าออนไลน์คือ พ.ร.บ.ว่าด้วยกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ โดยมีสาระสำคัญคือ

“ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นอันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดลักษณะและวิธีการส่ง รวมทั้งลักษณะและปริมาณของข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับและลักษณะอันเป็นการบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย”

โดยมีลักษณะของการกระทำผิดดังนี้

(๑) ฝากร้านใน Instagram หากเจ้าของระบุว่า #ห้ามฝากร้าน #กรุณางดฝากร้าน #ไม่ฝากร้าน หรือข้อความอื่นๆ ที่มีความหมายถึงการ ไม่อนุญาตในการโฆษณาสินค้าหรือบริการ บนพื้นที่ส่วนตัวของเจ้าของ แต่หากไม่ได้รับข้อมูความนี้ไว้ เมื่อมีร้านค้ามาขอฝากร้าน ให้แจ้งกลับไปว่าไม่ต้องการโฆษณาและให้ลบออก แต่หากยังมีการฝากร้านต่อถือว่ามีความผิด

(๒) อีเมลโฆษณา การส่งอีเมลเสนอขายสินค้าหรือบริการ โดยที่ไม่ได้รับการยินยอมจากเจ้าของอีเมล ต้องมีมาตรการในการบอกยกเลิกรับอีเมลโฆษณาให้กับผู้บริโภค ยกเว้นแต่มีการเสนอขายกันมาก่อนหน้านี้

(๓) การส่งข้อความส่วนตัว ไม่ว่าจะผ่านทางโซเชียลมีเดียต่างๆ บางครั้งมีการอินบ็อกซ์เสนอโฆษณาเข้ามาทั้งๆ ที่ไม่ได้สนใจ ให้ปฏิเสธหากยังส่งมาอีกมีความผิด

(๔) การส่งเอสเอ็มเอสทางโทรศัพท์มือถือ ไม่ว่าจะเป็นประจำ เงินกู้ หรืออื่นๆ หากจะส่งได้อย่างไม่ผิดกฎหมายจะต้องมีระบุไว้ในข้อความด้วยว่า หากไม่ประสงค์รับข้อความให้ติดต่อที่หมายเลขนี้ หากร้านค้าฝ่าฝืนมีโทษปรับสูงสุดไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อครั้ง!

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการโฆษณาเกิดขึ้น ผู้บริโภคจะต้องแสดงการกระทำที่ว่า ไม่ต้องการรับโฆษณา เพื่อไม่ให้ส่งมาอีก หากส่งมาครั้งที่สองก็จะมีความผิด แต่ถ้าเฉยๆ ไม่ได้แสดงการกระทำใดๆ ที่บ่งบอกว่าไม่ต้องการรับโฆษณา ทางร้านค้าก็อาจจะตีความได้ว่า ยินยอมไปโดยปริยาย

หากพบเห็นการกระทำความผิด ให้แคปภาพไว้เป็นหลักฐาน และแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.)

ส่วนการโหลดสติ๊กเกอร์ไลน์ฟรีแล้วมีโฆษณาพ่วงมาด้วยนั้น แอปพลิเคชันไลน์มีปุ่มบล็อกลบยูซีไลน์ที่ไม่ต้องการได้ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค ดังนั้น จึงไม่เข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

บรรณานุกรม

ขายของออนไลน์ ต้องรู้! โฆษณาสินค้าแบบไหน ผิด พ.ร.บ.คอมพ์? (ออนไลน์) แหล่งที่มา :
<https://www.thairath.co.th/content/956288>. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑.

สุวิทย์ วิจิตรโสภณ. (๒๕๖๐). การขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตเป็นธุรกิจตลาดแบบตรงที่ต้องจดทะเบียนต่อ
สคบ. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : <http://www.tdsa.org/content/485/1/>. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มกราคม
๒๕๖๑.

๑๐ กฎหมาย “ต้องรู้” ในการทำ e-Commerce. (ออนไลน์) แหล่งที่มา :
<http://www.manager.co.th/Smes/ViewNews.aspx?NewsID=95800001170>.
สืบค้นเมื่อ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑.